

SOCIOLOGICKÝ ÚSTAV AV ČR SLAVÍ 40 LET OD SVÉHO ZALOŽENÍ

Zaměstnanci Sociologického ústavu AV ČR (SOÚ AV ČR), jejich spolupracovníci a hosté si v pondělí 12. prosince 2005 připomněli 40. výročí založení tohoto akademického pracoviště.

Sociologický ústav Československé akademie věd byl založen 1. ledna 1965, jeho prvním ředitelem se stal *Miloš Kaláb*. Do konce dekády zde vznikla řada zajímavých a dosud ceněných výzkumů a publikací z oblasti sociologické teorie i metodologie. V roce 1966 také začal vycházet Sociologický časopis. V roce 1970 byl však ústav jako samostatná součást Československé akademie věd z politických důvodů zrušen. Někteří jeho zaměstnanci byli donuceni opustit vědeckou dráhu, jiní odešli do emigrace, část přešla do sociologické sekce Ústavu pro filozofii a sociologii Československé akademie věd.

Znovu se ústav osamostatnil v roce 1990. Pod vedením prvního polistopadového ředitele *Jiřího Musila* se výchozími směry bádání, od nichž se pak odvinula činnost dalších týmů, staly ekonomická sociologie, sociální stratifikace, lokální problematika a sociologie politiky. Ústav pokračoval ve vydávání Sociologického časopisu; už v roce 1993 začala vycházet i jeho anglická verze. Sociologický časopis/Czech Sociological Review dnes patří mezi jediná čtyři impaktovaná periodika z oblasti společenských věd v ČR.

Po odchodu *Jiřího Musila* do vedení Středoevropské univerzity v Budapešti se stal ředitelem *Michal Illner*, který ústav vedl osm let až do roku 2001. Do čela instituce pak nastoupila současná ředitelka *Marie Čermáková*.

Během posledních patnácti let se ústav vyprofiloval jako respektované pracoviště, jehož vědečtí a odborní pracovníci spolupracují s kolegy z celé České republiky a jsou zapojeni do řady mezinárodních výzkumů. Není bez zajímavosti, že věkový průměr odborných a vědeckých pracovníků je 36 let. Mladí pracovníci Sociologického ústavu jsou úspěšní nejen v získávání zahraničních studijních pobytů, ale jsou propojeni rovněž do celé řady mezinárodních vědeckých programů a projektů.

Sociologický ústav AV ČR je v současné době strukturován do těchto výzkumných oddělení:

- Centrum pro výzkum veřejného mínění – provádí pravidelné omnibusové průzkumy veřejného mínění se zaměřením na sledování jeho vývoje;
- České pohraničí – zabývá se výzkumem společenské problematiky v pohraničních regionech;
- Ekonomická sociologie – rozvíjí svoji činnost v oblasti trhu práce, ekonomických nerovností a sociální politiky, řeší i otázky hodnotových a náboženských souvislostí ekonomického života. V rámci oddělení pracuje samostatný tým Sociální ekonomie bydlení;
- Gender a sociologie – hlavními tématy výzkumu jsou ženy na trhu práce, ženy ve vědě, proměny rodinného a partnerského života a reprodukčního chování či rozvoj občanské společnosti z hlediska genderu. V rámci oddělení pracuje samostatný tým na projektu Národní kontaktní centrum – ženy a věda;
- Hodnotové orientace ve společnosti – cílem je systematický výzkum hodnot a postojů, jejich kontinuity a změny a vztahu k lidskému chování. Tematicky se oddělení zaměřuje zejména na výzkum obecných hodnotových orientací a kulturních a národních hodnotových orientací;
- Lokální a regionální studia – zabývá se výzkumem souvislostí mezi teritoriálně specifickými faktory – lokálními a regionálními – a procesy společenské změny, včetně utváření a fungování sociálně-prostorových útvarů, institucionálních struktur, občanské participace a formování hodnot, postojů a politických orientací;
- Sociologický datový archiv (SDA) – shromažďuje data z dostupných českých sociologických výzkumů, výzkumů veřejného mínění a mezinárodních sociologických výzkumů s českou účastí a poskytuje je pro účely akademického výzkumu a výuky;

- ▶ Sociologie politiky – zabývá se systematickým studiem základních procesů demokratického politického systému České republiky a některých jeho aktérů;
- ▶ Sociologie vzdělání a stratifikace – zaměřuje se na výzkum sociálních nerovností a proměn sociální stratifikace v komparativní perspektivě, zejména na sociální a vzdělanostní mobilitu a nerovnosti v přístupu ke vzdělání;
- ▶ Studia sociální struktury – zjišťuje základní vývojové tendence kulturních a sociálních změn české společnosti v průběhu společenské transformace a integrace do EU a snaží se vymezit charakteristiky a strategie aktérů těchto změn.

Sociologický ústav provádí s použitím kvantitativních i kvalitativních technik jednorázová i opakovaná empirická šetření, srovnávací výzkumy, případové studie a sondy a zároveň přispívá k rozvoji sociologické metodologie i teorie. Jeho výzkumná činnost je z velké míry transdisciplinární – často při ní využívá poznatků, konceptů a metod příbuzných vědních oborů, jako jsou ekonomie, právo, politická věda, demografie, sociální geografie či genderová studia.

Všechna empirická data, pořízená v sociologických výzkumech, shromažďuje a k dalšímu, nekomerčnímu využití nabízí Sociologický datový archiv, mezi jehož pravidelné uživatele patří zejména výzkumníci, učitelé a studenti vysokých škol.

Výsledky práce Sociologického ústavu AV ČR jsou pravidelně publikovány v uznávaných a hojně citovaných odborných publikacích, ať již se jedná o monografie, časopisy nebo knihy s recenzním řízením. Ústav sám vydává edici Sociologické studie/Sociological Studies, v jejímž rámci dosud vyšlo 150 publikací. Vydává rovněž samostatné publikace a odborné bulletiny. Data

z výzkumů SOÚ AV ČR využívají vzdělávací instituce, orgány státní správy i parlament. Veřejnost má pak za pomoci médií možnost pravidelně sledovat výsledky výzkumů, které provádí Centrum pro výzkum veřejného mínění (CVVM).

Sociologická knihovna, zničená povodněmi, byla obnovena a slavnostně otevřena v roce 2004 a dnes nabízí své služby v Jilské ulici v Praze. Kromě fondu čítajícího tisíce položek z odborné literatury (svou soukromou knihovnu věnoval Sociologické knihovně např. významný sociolog *Zygmunt Bauman*) a časopisů v tištěné podobě zde mají čtenáři přímý přístup do on-line databází zahraničních odborných periodik, k nimž má knihovna v rámci Akademie věd ČR licenci. Mnohé tituly jsou k dispozici pouze prezenčně, ale do příjemného a moderního prostředí studovny má přístup každý zájemce o sociologii.

Kontaktní adresa:

Sociologický ústav AV ČR
 Jilská 1
 110 00 Praha 1
 Tel.: +420 222 221 753, 221 183 111 (provolba)
 Fax: +420 222 220 143
 E-mail: socmail@soc.cas.cz
 Internet: <http://www.soc.cas.cz>
 Martina Krčmářová
 Tel.: 221 183 220, 220 183 221
 E-mail: martina.krmarova@soc.cas.cz
 PhDr. Veronika Kratochvílová
 tiskový odbor AV ČR
 Národní 3
 110 00 Praha 1
 Tel.: 221 403 405
 E-mail: vkratochvilova@ssc.cas.cz
 Internet: <http://press.avcr.cz>
<http://www.avcr.cz>

- mkr - - vkr -

